

A Transtelex interjúja Talpas Botonddal, az MCC erdélyi tevékenységért felelős igazgatójával

2023.02.28.

A Transtelex interjúsorozatának szerkesztett, olvasásra igazított átirata. A hangfelvétel gépi átirata alapján készült, a folyékonyabb olvashatóság kedvéért nyelvileg és stilisztikailag tisztítva; a tartalom és a szóhasználat az elhangzottakat követi.

Kérdező: Vig Emese.

– Az általános információk fönt vannak a honlapon, tehát láttam, hogy 2013-ban kezdődött el az MCC-nek az erdélyi története. Te mikor kerültél az MCC közelébe? Mikor kezdted el? Mióta van a Talpas Botond-korszak az erdélyi MCC-nél?

– Ezt nem nevezném Talpas Botond-korszaknak. Azt el tudom mondani, hogy milyen módon kapcsolódtam én, mint Talpas Botond MCC-hez. A 2013-as indulás előtt találkoztam ezzel az intézménnyel. '96 óta működik Magyarországon, és tudtam róla, tudtam, mivel foglalkozik. Szerintem még középiskolás koromban találkoztam legelőször MCC-hez köthető felhívással, ha jól tudom, akkor pont egy verseny, vagy valamilyen más felhívás volt jóval 2013 előtt, így körülbelül tudtam, hogy kikkel, mivel foglalkozik. Én úgy döntöttem, hogy nem szeretnék Budapesten továbbtanulni. Szakkollégiumoztam, a Mikó Imrében voltam, ott laktam, és így azokkal az intézményekkel, testületekkel könnyű volt találkozni, akik az egyetemen kívüli életet, tevékenységet fejtik ki. Ennek része volt az MCC is, még ha magát nem is szakkollégiumként fogalmazza meg, de hát egy egyetemista azt látta, hogy ott is pont úgy bent laktak a diákok, voltak plusz órák, nyelvórák, versenyekre jártak... Ez egy elég intenzív kapcsolati háló volt. Egy olyan projekt, amiben én is részt vettem, és az MCC is részt vett, az ifjúsági főváros évéhez köthető, amikor az MCC szervezett egy Kolozsvár évet Budapesten. Ott havonta volt egy-egy alkalom, kiállítás, esemény, rendezvény, amikor itteni művészek, fiatalok, itteni produkciók vagy kiállítások voltak meghívva Budapestre, és ennek az MCC is egyik gazdája volt.

Azon túl személyes kapcsolódás mindig is volt, mert volt olyan kollégám, aki KMDSZ-esként végül itt vállalt állást, és az Erdélyi Politikai Iskola első évfolyamának én is itt tagja voltam. Akkor egy intézmény–diák kapcsolat alakult ki, majd 2018-ban indult az Egyetemi Programnak a szakirányos képzése, és ott az erdélyi tanulmányok szakiránynak én voltam a gazdája. Akkor nem kollégiumokban éltek a diákok, hanem különböző érdeklődési területek alapján szerveződtek az Egyetemi Programban, órákon, képzéseken vettek részt. Ez abból állt, hogy megszerveztük azokat a kurzusokat, oktatókat, akik ezen a területen valamit át tudtak adni a diákoknak. Ez körülbelül évfolyamonként egy olyan 6-7 diákot jelentett. Két évfolyamból lehetett felvenni ezt a szakirányt, szóval volt egy olyan 14-15 fős csoport, aki kimondottan arra volt kíváncsi, hogy milyen az erdélyi lét. Ez a két év arra adott eligazodási pontot, hogy ez a földrajzi tér, ahol lakunk, milyen történelmi okokból alakult így, mi az a demográfiai folyamat, ami miatt ez a színes etnikai térkép itt kialakult, milyen gazdasági folyamatok hatnak erre a régióra. Ez a szűkebb környezet. De számunkra nagyon fontos a régió, ahol élünk, azt milyen hatások érik, hogyan működik. Úgy éreztem, amikor ezt elvállaltam, hogy ez egy érdekes történet lehet olyan diákoknak, akik alapképzésként egy adott

szakon hallgatók. Szerintem a kolozsvári egyetemi képzésben azért van egy pár olyan szak, ami nagyon kiemelkedő, szóval ott a te szakterületedben el lehet mélyülni, meg lehet szerezni a szakmában való elhelyezkedéshez a tudást, és azt ki tudja egészíteni az MCC által nyújtott csomag. Sok felvételizés volt erre a szakirányra, volt egy média szakirány és volt egy nemzetközi kapcsolatok és gazdaságtan szakirány, így volt felépítve ez az Egyetemi Program. És ez működött egészen 2021-ig.

Ilyen formában, és ezzel a működéssel valójában 2021-ben csatlakoztam a csapathoz. Hozzám nagyon közel állnak ezek a témák, ez a terület, és pont jól kiegészítette a mindennapi munkát, amivel már foglalkoztam. Körülbelül ez a története annak, amit korszaknak neveztl, de úgy érzem, hogy ez egy folyamatnak az elindulása. Most már több mindenre tudok én is reflektálni, az erdélyi működésre is, de ez a típusú működés ebben a formában, ebben a keretében, ami most kezd látszódni, az valójában 2021 szeptemberében indult el, és az az út, amin most az MCC Erdély elindult, még csak másfél éves.

– **Ez egy egészen friss fejlemény.**

– Ez így van. Erre reflektálni, vagy akár ezt egy korszakos keretbe foglalni, ahhoz biztos néhány év el kell teljen, főleg oktatásban, meg ilyen területen bármilyen változás, bármilyen átalakítás egy sokkal lassabb folyamat, vagy ennek a beérése lassabb.

– **Ez a 2021-es váltás, ez egy teljesen más struktúrát eredményezett? Tehát van az Egyetemi Program, az általános [iskolásoknak szóló], Középiskolás Program, ezek akkor váltak így el, meg lettek ilyen nagyon jól körülhatárolt entitások az MCC-n belül?**

– Itt van egy korszakváltás, hogy olyan vagyonelemeket kapott az MCC, amivel tudott egy nagyot lépni. 2020-ban a lehetőségek kibővültek. De ettől függetlenül maga az MCC-nek a programkínálata az úgy épült, hogy Budapesten működött Egyetemi Program Kolozsváron kívül egészen az elmúlt időszakig. Ott volt egy tudástárunk, egy tapasztalatuk, és ezt az idők folyamán bővítették, amikor rájöttek, hogy jó középiskolásokkal is foglalkozni, elindult a Középiskolás Program. Majd azon gondolkodtak, hogy hol van annak a belépési határa, amikor érdemes foglalkozni fiatalokkal, vagy lehet foglalkozni fiatalokkal ezen a területen – mert számos terület van egy fiatal életében, például a sport világába egy sokkal korábbi időpontban be tud lépni a diák –, és így indult el a Fiatal Tehetség Program, ami az 5–8.-osokkal foglalkozott.

Ez a tagoltsága az MCC-nek adott volt, mindegyik programnak megvan a maga története, múltja. 2013-ban itt a Középiskolás Program indult el, és persze nagyon jó kérdés volt, hogy ez merre nő tovább. Én ennek nagyon örvendtem, és nagyon sokat beszélgettük erről, hogy Erdélyből a tehetséges diákokat vagy a jó diákokat képes Kolozsvár megszólítani. Szóval magától értetődő volt, hogy szükség van itt Egyetemi Programra. Vannak olyan diákok, akiket elvonz Budapest, de szerintem már Budapest és Nyugat-Európa is ugyanolyan játékos. Tehát ez a keret adott volt már 2020 előtt is, Kolozsváron is volt Középiskolás Program és Egyetemi Program is.

Ami szerintem újdonság volt ebben a történetben, az, hogy fel tudott állni egy olyan erdélyi csapat, aki kimondottan válaszokat tud adni az erdélyi fiatalok problémáira, kihívásaira, az erdélyi társadalom kérdéseire. Most van Erdélyben egy olyan vezetői csapat, aki a különböző területeket mint vezető is átfogja. Van olyan munkatársunk, aki akadémiai ügyekkel foglalkozik, hogy milyen

oktatók vannak elhívva, kik vannak ebbe a programba beemelve. Nekünk itt a kolozsvári működésben nincs akadémiai stábunk, de ez az MCC-ben alaptól egy újdonság volt, hogy saját oktatókkal is rendelkezik, ez is csak 2020 után indult, szóval egészen addig egy külső oktatói csapattal dolgozott mindig is, szóval ez a modell nem volt új. Van olyan kollégánk, aki a nemzetközi kapcsolatokkal foglalkozik, neki pont az a feladata, hogy hívjon oktatókat, kapja meg itt a kapcsolódási pontokat helyi intézmények, MCC-s diákok és a nemzetközi tér között. De van olyan kolléga, aki az 5–8-as programot fogja át, van, aki a Középiskolás Programot, és persze a munkája folyamatában akár tud egyeztetni azokkal a kollégákkal is, akik ugyanezt végzik Budapesten. De van egy olyan erdélyi igazgatóság, egy olyan struktúra, amely az itteni kihívásokra, feladatokra válaszol, és ez egy jogi entitás. Ez a struktúra egy különálló működési tér, több kollégánk az MCC alumnusa is, szóval tudja, hogy miről szólt ez az intézmény.

– Igen, de mondjuk az kimondottan érdekes volna, hogy a vezetőségi tagokból itt Kolozsváron ki volt MCC-s?

– Jómagam voltam. Kelemen Kincső gazdasági vezetőnk a Középiskolás Programnak tagja volt, azt hiszem az első évfolyamban. Fugel Edina, 2013-ban, azt hiszem, ő volt az első munkatársa az MCC-nek, amikor a Középiskolás Program elindult, fél normával volt itt és a Gazdasági Tanácsadó Klub irodavezetője, ami a Közgazdasági Kar mellett működik, amely egy eredményekben kimagasló, egyetemen túli képzést biztosító intézmény. Bethlendi András is volt oktatója például az MCC-nek még 2020 előtt. Szóval ezeknek az embereknek volt egy MCC-képük. Ezen túl nem szeretnék most nevekből halászkodni, mert még csak két évfolyam végzett, de a Középiskolás Programban biztosan is benne voltak.

Eddig két egyetemi évfolyam diplomázott, ez azt jelenti, hogy az alapképzést végezték el. Őszől van egy olyan programunk is, hogy ha folytatod a tanulmányaidat mesterin, itt lehet maradni az MCC-ben. Maga ez a kollégium sem működött eddig bentlakásként. Tehát vannak dolgok, amire nem lehet reflektálni, bár nagyon szeretnék, és nagyon jó lenne megnézni, hogy 5 év vagy 10 év távlatából mennyien maradtak-e itthon, mint mondjuk azok, akik nem vettek részt MCC-s programban. Nekem ez egy fontos mutató, hogy ki tud-e alakulni egy olyan plusz kapcsolati háló, egy olyan kötődés a diák és Erdély, Kolozsvár vagy az ő szűkebb környezete között, ami miatt végül úgy dönt, hogy mégis itt képzeli el a jövőt, vagy visszajön. Amikor meg kell húzni egy mérleget, vagy reflektálni kell, akkor ez mindenképpen része lesz annak a munkának, amit elvégeztünk.

De beszélhetünk számokról, arról, hogy mekkora igény van, hogy milyen szerepet tölt be, ezek most is rendelkezésre állnak. Az egésznek van egy piramisrendszere, lehet lépkedni felfelé: a legkomplexebb az Egyetemi Program. Az a kérdés, hogy ebből az évfolyamonként 20-30 MCC-s fiatalból, aki kikerül, 10 év múlva ki milyen feladatot, szerepet tölt be a szűkebb vagy tágabb környezetében, és hogy ezt hol tölti be. Ebben semmi titkos dolog nincsen. Ha azt szeretnénk, hogy itt maradjon, akkor szükség van a programokra meg egy erdélyi vezetésre, hogy egy erdélyi irányító legyen ennek a történetnek.

– Milyen a kapcsolat köztetek és a budapesti MCC között? Tehát mekkora az autonómiája az erdélyi MCC-nek?

Az erdélyi MCC egy külön jogi entitás. Mi egy szakmai tervet készítünk el, és az alapítványtól hívunk le forrást, illetve máshonnan is lehívunk forrást. Van olyan önkormányzat, akivel ebben a közös munkában együtt dolgozunk, ilyen például a sepsiszentgyörgyi önkormányzat, de ez 2020 előtti együttműködés. Ott például egy közös bizottság szokta szakmailag értékelni az egyéves munkát. A helyiek is el tudják mondani, hogy mi az az igény, amire jól válaszoltunk, nem válaszoltunk, kik vannak, hogy vannak. Ez most persze egy specifikus helyzet, vannak olyan önkormányzatok, amelyekkel könnyebb kialakítani egy ilyen kapcsolatot, és van, akivel nehéz. De Szentgyörgy egy nagyon jó történet, ahol tud reflektálni a helyi közösség is arra a munkára, amit végzünk.

Mi ugyanezt csináljuk az éves szakmai tervben és az elszámolásban, hogy megnézzük, hogy a következő évben mik a keretek, hogyan szeretnénk csinálni. Ennek van egy terve, egy elszámolása az alapítvány felé, de ezen túl is, idén is tervezünk minden olyan külső forrással élni, ami lehetőséget ad arra, hogy még több mindent megvalósítsunk. Vannak nagyon hozzánk köthető projektek, például ellátogattunk Dél-Tirolba egy tanulmányút keretében, az egy nagyon Erdély-specifikus történet, de most tervezünk menni Finnországba, az ottani svéd közösséghez. Ezek mind olyan specifikus dolgok, amikre vannak más típusú források is, amivel szívesen élünk. Ami a szakmai kapcsolatot illeti, és azt a tudástárt, ami a budapesti csapatnál jó néhány embernél rendelkezésre áll, azt természetesen használjuk. Ilyen szempontból nekünk ez egy óriási lehetőség, hogy vannak dolgok, amiket nem kell kitalálni. Itt mire gondolok? Hogy maga a programkeretezés hogyan épül fel, miként működik. Nagyvárad esetében például nincs Egyetemi Program, van 5–8-as program és Középiskolás Program – nagyon sok ilyen működési keret az MCC-ben már adott volt. Ez most az elmúlt 20 évben alakult ki. Az a jó, hogy egyre több tudást tudunk mi is ebbe a történetbe beletenni, mert ez egy oda-vissza kapcsolat. Vannak olyan területek, amiben a budapesti csapat, mivel nagy létszámmal rendelkezik (például az MCC-s oktatók), tud nekünk olyan tudást szolgáltatni egy kurzus formájában, vagy tapasztalatot, kapcsolatot, ami az erdélyi működés hasznára lehet.

Nálunk is vannak olyan dolgok, amire odafigyelünk például a különböző oktatási tevékenységek esetén. Például az 5–8.-osokkal foglalkozó FIT Program, a Fiatal Tehetség Programban dolgozó kollégák március 8-án tartottak egy közös gyűlést, vagy vannak olyan alkalmak, amikor mindenki közösen táborozik vagy tart egy közös gyűlést. Mi nagyon fontosnak tartottuk, hogy jöjjenek el, nézzék meg, hogy milyen az élet Kolozsváron, milyen egy olyan interetnikus környezetben élni, ahol a névadónak van a szobra, a szülőháza. De Kolozsvár nem feltétlenül egy olyan nyelvi etnikai környezetben van, hogy mindenki magyar, mégis rengeteg intézmény van, van egy kulturális pezsgése, van egy múltja, amiből lehet táplálkozni. Ez is egy folyamat, hogy megismerjük egymást. Nagyon sok olyan kolléga is van most az MCC-ben, akinek nincsenek itt Erdély rokonai.

Osztálykiránduláson vagy valamilyen formában szerencsére már nagyon sokan jártak itt, de a mindennapjaiknak nem része az az életkörnyezet, amiben mi élünk. Mégis néha van olyan, hogy együtt kell dolgozni, fel kell hívni. Én is szoktam követni online, az MCC felületein, hogy milyen eseményeket szoktak szervezni máshol, és milyen jó ötletek vannak, mondjuk Szombathelyen vagy Zalaegerszegen. Bár a médián keresztül én sem találkozok mondjuk zalaegerszegi eseménnyel, pont ahogy ő sem tudja követni, hogy mi történik Csíkszeredában vagy Kolozsváron. Ez nemcsak egy romantikus kép, ami mindenkiben él Erdélyről – és most sarkítok –, mint a fenyőfa, medve, székely bácsi kategória. Azok az urbánusabb környezetek, ahol az MCC működik, a nagyobb városokban, ott a mindennapok másról szólnak, és jó, hogy nagyon sok kolléga ezt is látja, hogy sok közös van a

mindennapi életben, pörgésben egy zalaegerszegi kollégának és egy csíkszeredai kollégának. Még ha persze rengeteg mindenben különbözik is.

Erre mi külön odafigyeltünk, hogy ezek a dolgok ne egyirányúak legyenek, hanem az erdélyi működés is adjon valamit. Szerintem pont ezért fontos, hogy élje a maga életét, és kapja meg a maga feladatait ez a struktúra.

– A programok, a tartalmak, amikkel megtöltítek ezeket, tehát a Fial Tehetség Programot, középiskolásoknak szóló programot... A tartalmak honnan jönnek? Kik állítják elő a tartalmat? Ti állítjátok elő, ti hívjátok meg a tanárokat? Említetted, hogy minden részlegnek megvan a maga felelőse, vagy érkeznek Budapestről a tartalmak, vagy is-is? Hogy oszlik meg ez a dolog?

– Vegyük szeletenként. Az 5–8-as program esetén a keretezés az például adott volt, szóval mi ezt nem ültünk le újragondolni. A Fial Tehetség Programban kéthetente szombatonként találkoznak a diákok. Havonta két alkalommal átvesznek egy adott tudományterületet. Ez kicsit svédasztalszerű, 4 év alatt végigjárnak több területet. Ehhez a kerethez például az erdélyi működés nem nyúlt hozzá. De amikor mi úgy döntöttünk, hogy elindítjuk hét erdélyi városban ezt a programot, akkor magától értetődő volt, hogy a meglévő oktatói csapat már nem tudja lefedni ezeket a szombati alkalmakat, szóval alaptól rá voltunk kényszerülve arra, hogy egy új csapatot állítsunk fel. A szülőktől úgy volt egy ilyen elvárás, hogy lássanak másokat is. Ez azt jelenti, hogy jön magyarországi oktató is néha, de a csapat körülbelül kétharmada, 70%-a erdélyi oktató. Nekik a kiválasztás úgy történik, hogy megvan a téma, ők ezt feldolgozzák, készítene egy tervet, hogy miként szeretnék előadni, ezt át szokta nézni az erdélyi csapat, hogy pedagógiailag megfelel-e, és ő ezt viszi be a diákoknak. Ezt a tananyagot kiegészíti egy online kurzus is, ami egy kapott dolog. Ez mire szolgál? Ha adott területen a diák szeretne többlettudást kapni, azt egy online kurzus segítségével megszerezheti, ez rendelkezésére áll. Ez egy 2020 előtti történet, még nem lett meg az új verziója. Itt több szempont van, amire mi is odafigyeltünk, a finomhangolásokra. Ha bevállal egy magyarországi oktató egy kurzust, például környezetvédelem témában, akkor igazodik az itteni ötödikesek alaptudásához. A határ menti régióban a Kárpátok szélénél élnek, de nekünk a Kárpátok egy központi elem, Magyarországon pedig megint más a perspektíva. A kollégák folyamatosan dolgoznak ezen, hogy ha egy példát hozol be, igazodjon a helyi specifikumokhoz. A medve például Szatmáron nem működik, hiába Erdély az Erdély. Van egy ilyen típusú többletmunka, ami kölcsönös: ha innen kimegy egy oktató Magyarországra egy FIT-központba oktatni, akkor neki is ezt a felkészítőt valakinek biztosítania kell.

Én remélem, hogy minél több ilyen együttműködés megvalósul, mert például a FIT-ben van egy nyugati, egy keleti és egy erdélyi régió, és ha egy oktatót jól bevált, akár a debreceni vagy veszprémi központba is elhívják. Így működik a Fial Tehetség Program, ezek kiegészülnek táborokkal, élményprogramokkal, és van egy Kárpát-medencei dimenziója is. Hol tud találkozni egy fiatal a kortársaival? Elmentünk közösen táborozni, ezt közösen szervezték erdélyi és nem erdélyi kollégák is. De vannak közös versenyek is.

A Középiskolás Program úgy működik, hogy itt is van egy e-learning-csomag. Ez megint egy olyan tananyag, ahol a társadalomtudományok területéről kapnak tananyagot. Erre szintén 5 év múlva tudnék reflektálni, hogy milyen formában alakul. Például van a jog területe. Jelen pillanatban egy diák hiába venne fel jogot, mert a Magyarországon oktatott jog, meg Románia jogrendszere két

külön világ, és itt ez például nem lett pótolva. Viszont vannak a szombatok, amiket mi szervezünk. A diákok havonta két régiós alkalmon, Udvarhelyen és Kolozsváron, illetve egy országos alkalmon Kolozsváron vehetnek részt. Ezekre nemcsak az erdélyiek, hanem a magyarországi vagy kárpátaljai diákok is eljöhetnek, nyitott mindenki számára. A feldolgozott csomagot, témát a helyi kollégák állítják össze. Itt építészettől történelmen keresztül számos területet feldolgoztak. Ide elhívtunk olyan oktatókat, akik kolozsvári egyetemeken olyan területtel foglalkoznak, ami érdekes lehet a középiskolában, vagy olyan előadási készségük vagy képességük van az adott területen, hogy érdekes lenne a középiskolásoknak. Ebben volt egy konkrét szándékosság is, hogy ez alapján tudjuk kicsit vezetni vagy irányítani a diákok figyelmét Kolozsvár irányába. Mi nagyon szeretnénk, hogy amikor a felvétel történik, a diák Kolozsvárra jöjjön egyetemre, legyen része az MCC csapatának, és az alapképzését itt végezze el. Szerintem ahhoz, hogy itthon tudjál maradni, vagy Erdélyben el tud képzelni a jövődet, ahhoz kell egy kapcsolati háló, hogy megértsd ezt a régiót, ahhoz pedig elengedhetetlen az alapképzés elvégzése. Tény és való, hogy ez most már az egyetem meg az MCC feladata is, egy olyan kínálatot biztosítani a diák számára, hogy azt mondja, oké, versenyben vagytok mondjuk egy budapesti, bécsi vagy akár egy dániai továbbtanulással az egyetemi évek alatt.

Az Egyetemi Programban két nagyobb csomag van: a junior része egy alapozó, több olyan tantárgy van, ami kötelező elemként jelenik meg. Itt van politikai filozófia, gazdaságtan, vitázni tanulnak a diákok, az angol nyelvtudásuk el kell jusson egy olyan szintre, hogy felsőbb években nyugodtan tudjanak egy kurzuson úgy részt venni, hogy nemcsak értik, hanem aktívan legyenek részesei. Több ilyen kötelező elem van, ami szerintünk abban segít, hogy egy adott szintbe hozza a diákokat, és utána másod-harmadéven, ami most az MCC-ben iskoláknak nevezett időszak, amikor különböző területekről te válogatsz össze kurzusokat, tantárgyakat, akkor már legyen meg az az alaptudásod, hogy képes legyél elmélyedni egy adott területen. Lehetőleg ne a te tudományterületeden. Azt továbbra is ki kell emeljem, hogy ez nem egy egyetemi képzés vagy program, hanem kiegészíti azt. Szóval alapjában mindazt a tudást vagy készséget, ami a te tudományterületedről szól, az egyetemnek biztosítani kell. Amivel mi dolgozunk, az egy ezen túli történet.

– Elsősorban egyfajta közéleti gondolkodást próbáltok biztosítani a diákoknak, tehát van egy olyan beállítottsága az MCC-nek, hogy inkább a közélet felé irányítjátok őket? Amint mondtad, politikatudomány, szociológia, vita stb. Tehát, hogy ezt a közéleti fogékonyságot igyekeztek emelni?

– Semmiféleképpen. Van külön az Erdélyi Politikai Iskola, ami teljesen független ettől a ciklustól. Néha erre a területre is rá szoktak nézni, de én úgy látom, ezek a fiatalok az akadémiai, gazdasági vagy akár közéleti közegekben is befuthatnak egy pályát, szóval az ilyen típusú iránymutatás nem exkluzívan a közélet irányába szeretné segíteni őket. Úgy érezzük, a felvételi folyamatban sikerül egy nagyon tehetséges réteget megszólítani és kiválasztani. Vannak olyan programelemek is az Egyetemi Program mellett vagy túl, amik abban segítenek, hogy egy akadémiai pályán tudjanak elhelyezkedni.

Valószínűsítjük, hogy sokan közülük akár vezetők is lehetnek, középvezetők, felsővezetők lesznek, akik a döntéseikkel hatást gyakorolnak majd a környezetükre. Úgy érzem, hogy a tudományos fokozatok megszerzése mellett, amikor valaki intézetvezető lesz, dékán vagy rektor, neki pont úgy tudnia kell, hogy milyen feladatot vagy szerepet lát el mondjuk egy felsőfokú intézmény, akár Kolozsvár életében. Az ilyen típusú tudás, az ilyen típusú iránymutatás szerintem nagyon sokban

tudja segíteni az ő munkáját, de a kutatásban is, hogy miként dolgozod fel azt a területet, amiben te kutatsz, miként reflektál az a környezetedre, ez valahol kölcsönhatásban van. Valószínűleg a média is gyakrabban keres, a publikációidnak is lesz egy olyan rétege, aki szívesen fogyasztja, ha reflektál az adott világra, az adott területre. Az MCC-nek a tudástára, az eszköztára nagyon adott a társadalomtudományok területén. Szerintem ez nagyon kell mondjuk egy biológus diáknak is, aki ezen a területen képzelet el a jövőjét, és erre fel tudjuk készíteni.

Valószínűleg lesznek olyan MCC-s diákok is, remélem, akik nemcsak az akadémiai pályát, hanem más pályát is befutnak. Itt van egy komoly probléma, amivel szoktunk dolgozni és foglalkozunk, a kisebbségi mindset kérdése, hogy milyen életpályát vagy életutat tud elképzelni egy erdélyi magyar diák vagy fiatal. Ez teljesen külön áll attól a munkától, amit a budapestiek végeznek. Ott, egy olyan társadalomban, ahol a diák része a többségnek, egy teljesen más életutat tud elképzelni, és ezzel mi tudatosan és konkrétan foglalkozunk, hogy egy fiatal el tudja képzelni magát, hogy része lesz az elitnek, vagy betölt olyan pozíciót, ami nemcsak az ő kulturális, nyelvi, etnikai közegére van hatással, hanem az egész társadalomra. Én nagyon örvendenék, ha egy diák, amikor innen kikerül, vagy amikor ide bekerül, akkor fel tudna rajzolni egy ilyen történetet is, hogy ő a legnagyobb román kereskedelmi bank vezetőjeként el tudja látni ezt a szerepet. Ebben vannak olyan eszközök, amiket szándékosan beépítettünk, mint a román nyelvtudás kérdése.

A román nyelv kulcseleme az itthon maradásnak, főleg urbánusabb környezetben. Ezek az emberek – függetlenül attól, hogy akadémiai, gazdasági, politikai vagy más területen mozognak otthonosan – ahhoz, hogy az itt élő elittel, akinek egy nagy hányada román nemzetiségű, egyáltalán kommunikálni tudjon, ahhoz nem elegendők csak azok a készségek, az a tudás, amivel ő be tudja őket azonosítani, látja őket, vagy utána tud olvasni, hanem tudjon velük beszélgetni is. Ezért a román nyelv egy fontos elem, amit oktatunk.

Mindegyik szinten megtalálható a román nyelv, többek között azért, mert szerintem ez az itthon maradásnak egy fontos pontja. Ha bemész az első munkahelyedre, és nem attól van frászd, hogy a prezentációdát hogy mondod el románul, hanem megfigyeled a másik kolléga reakcióit, ez sokkal versenyképesebb. Vagy vannak esetek, amikor az kap meg egy vezetői állást, aki románul tud, nem aki a legjobb szakember. Aki román nyelvet szeretne tanulni, annak az 5–8-as programban és a Középiskolás Programban is heti 90 percet fizetünk román nyelvoktatást.

Itt nem az iskolában megszerzett tudásnak az elmélyítése történik. A Babeş-Bolyai Tudományegyetemen is van egy olyan intézet, amely olyan diákokkal foglalkozik, akik mikor felkerülnek Kolozsvárra, mondjuk Afrikából, de szeretnének felvételizni egy román nyelvű képzésre, egy év alatt felkészíti őket. Az MCC-s oktatók a diákokkal együtt dolgoznak azon, hogy olyan kommunikációs szituációba kerüljenek, olyan típusú tudást szerezzenek meg, ami nekik segít abban, hogy megszólaljanak. Amikor kimennek egy karácsonyi vásárba, ott tudjanak beszélgetni. Ez nincs kapcsolatban az iskolában megszerzett tudással. Felmérjük, hogy milyen szinten van a diák, amikor beiratkozik, az alapján vannak kialakítva a kis csoportok, és foglalkozunk velük.

Az Egyetemi Programban, akinek nincs egy magas szintű román nyelvtudása, mindenképpen részt kell vennie ezeken a nyelvi képzéseken, hogy legyen képes akár egy román nyelvű előadáson vagy versenyen is részt venni. Ez elengedhetetlen, és főleg a kisebbségi mindsetben kérdés. Világosan látjuk a diákokban, hogy ők úgy érzik, hogy nem tudnak jól románul. Ez az egész társadalomban egy aktuális kérdéskör.

Bár ezt valószínűleg az én generációm hozza magával, mert én is már magyar iskolában tanultam, és sok esetben nem is tudom beazonosítani, hogy a kortársaim hogy beszélnek románul. Az ember a tévéből látja a minisztereket, hogy hogy beszélnek, vagy az egyetemen az oktatót, aki irodalmi nyelvet beszél, sokkal jobb nyelvi készségekkel rendelkezik, mint a kortársaid. Pont ezért vannak olyan nem kötelező elemek, de részesei a programnak, mint a román vitaszövetséggel partnerségben működtetett román vitakör. Van angol vitaklub is, az angol nyelvre is odafigyelünk, de a román vitaklubnak például pont abban látom a célját, hogy ezt a gátat kicsit feloldva az ember tud érvelni, beszélgetni, használni a nyelvet. Szeretnénk, ha román vitaversenyre eljárnának. A BBTE-nek van egy román vitaklubja, van olyan diák, aki elment az ő előadásukra, mert egyébként BBTE-s diák is. Nagyon jó környezet például a vitaklubban találkozni olyan kortársakkal, akik nagyon tehetségesek meg ügyesek, mert aki vitázni jár, legalábbis akivel én találkoztam, olvasott szokott lenni, érdekli a téma. Ez úgy szokott történni, hogy van egy téma, annak alapján kell vitázni, és általában jó, ha van az embernek egy háttértudása hozzá. De fel tudja mérni egy 19-20 éves diák, hogy a vele egyidős román jogáshallgatónak milyen szinten van a román nyelvi tudása, és lehet, hogy ő csak ahhoz kell közelítsen. Sőt akár el is mondják neki, hogy milyen jól beszél románul, és lehet, hogy rájön, hogy nem kell kétszer jobban beszélnie románul, hiszen jól boldogulna a meglévő tudásával is. Vannak tehát olyan tantárgyak, amelyek ezt az erdélyi létet járják körbe, ez a kisebbségi mindset is ilyen, amivel nekünk külön foglalkozni kell, mert van egy ilyen korlát.

– Hogyan választjátok ki az egyetemistákat, akik bekerülnek az Egyetemi Programba, illetve azok, akik kollégiumosok, eleve bent vannak az Egyetemi Programban?

– Aki az Egyetemi Programnak részese, mindenki kap kollégiumi ellátást. Mindegyik programba belépéskor mindenkinek felvételiznie kell. 12. osztály végén tud jelentkezni a diák az Egyetemi Programba. Egy jelentkezési ívet kitölt, feldolgoz egy témát a megadottak közül, részt vesz egy szókinccsteszten, egy logikateszten, és utána van egy személyes beszélgetés. Van egy adott létszám, aki bekerül, majd amikor az első évet elvégezték, újra mindenkinek felvételiznie kell a következő lépcsőfokba. Ez minden alkalommal így történik. Annak, hogy belépjenek egy következő szintre, nem alapfeltétele, hogy elvégezzék az előző szintet, így mindenkinek újra lehetősége van becsatlakozni.

Vannak olyan részek, ahova sokkal könnyebb csatlakozni, ilyen például a Középiskolás Program, ahova félévente lehet csatlakozni. Ott már nincs akkora kötöttség, kicsit megismerik az MCC-t a középiskolás diákok, és ők vállalnak egy-egy kurzust, angol vagy román nyelvoktatást, szombatokra jönnek el, vagy táborozni mennek. Ő maga összeállít egy olyan csomagot, amit elvégez a félév alatt, ez egy sokkal lazább kötődés. Sokkal többen is vannak, klubdelutánok is vannak, sokkal több ilyen elem van beépítve. Míg a Fiatal Tehetség Program sokkal inkább tanteremhez köthető, és ha Váradra, Vásárhelyre ellátogattok, ott erre be is vannak rendezve ezek a terek, ahol a foglalkozások vannak. Ott egy 25 fős csoport kerül kiválasztásra, amely négy éven keresztül része az MCC-nek, szóval négyéves elköteleződést jelent a diák számára, és persze a szülő számára is, hogy kéthetente szombatontként ő az MCC-vel tölti az életét.

Apropó Erdély, a te filmed is a tananyag része, a Száz év filmsorozatod Fodor Jánossal. Van egy olyan kurzusa a diákoknak, ahol a nyolc részt feldolgozva beszélnek végig az elmúlt 100 évet. Érdekességgént mondom. Szóval ezt a kisebbségi mindsetet azért is akartam kiemelni, mert megvan ennek a nehézsége, és dolgozunk azon, hogy ne legyen kisebbségi mindsete a diáknak. Mindenki

valahol a magyar nemzet része is, de tudatában kell lennie annak, hogy az erdélyi lét hogyan jött létre, mi a történelmi háttér, miből gyökerezik, milyen útkeresések voltak. Az ilyen típusú, helyi dolgokhoz való kötődésről Hunyadi Attilával van egy olyan kurzus, ahol Erdélyt járják, és volt olyan téma, amikor a szövetségeket járták végig, volt, amikor Királyföldet. A kisebbségi mindsetben egyes dolgok korlátozást biztosítanak, de vannak olyan részei is ennek a kisebbségi létnek, amit fel tud használni az útkeresésben, vagy a döntéseiben, és nagyon jó, ha ezeknek tudatában van.

– Minél többet tudsz a szűk környezetedről, annál jobban kötödsz hozzá. Van egy ilyen része is, hogy a haza addig terjed, amíg az ismereteid terjednek róla, mert ha semmit nem tudsz Erdélyről, akkor nagyon könnyű itt is hagyni.

– Maga a kurzusok összeállítása adott, de én azt látom egy nagyon nagy kihívásnak, hogy azt a részét megkapjuk ennek a történetnek, hogy a diákoknak a kötődése kialakuljon, hogy el tudjuk mondani, hogy több MCC-s maradt itthon, vagy vállalt szerepet, feladatot a közösségben, mint nem MCC-s. Ez nem egy objektív mutató, ez nehezen leírható, nehezen megmutatható, ezen mi is folyamatosan dolgozunk, meg keressük külső partnerekkel, meg bárkivel ezt a tudáscsomagot, hogy mit lehet összeállítani egy diáknak, hogy hogy alakul ki egy kötődése, hogy alakul ki egy ragaszkodás, vagy hogy alakul ki egy olyan döntése, hogy azt mondja, jó, maradok itthon, vagy Zürichből egy nagyon neves mesteri programról úgy döntök, hogy mégis visszajövök Erdélybe, és itt alapítok céget, vagy itt kezdem el a tudományos pályámat. Ezért mondtam, hogy érdekes lesz majd 5 vagy 10 éves távlatból visszanézni, hogy adott-e többletet, vagy milyen többletet adott az MCC azokhoz az intézményekhez, amelyek jelenleg is alakítják vagy formázzák a mai fiatalok életét.

– Van még egy ilyen program része az MCC-nek, a nyilvános események, amelyeket szervez az MCC, ahol többnyire Magyarországon keresztül érkező meghívott előadók lépnek fel. Az milyen szinten kötődik az erdélyi MCC-hez, vagy egyszerű partnerszervezetként vendégül látjátok ezeket az előadókat, hogy hogy kell ezt elképzelni? Ezt azért kérdezem, mert részt vettem vagy 2-3 ilyen előadáson, és meglátásom szerint azok a tartalmak, amelyek ott szerepelnek, azok azért annyira nem illeszkednek bele ebbe a gondolatiságba, amit te vázoltál nekem. Tehát magyarul ott sokkal konkrétabban tetten érhető a Fidesz-propaganda, meg ehhez hasonló dolgok.

– Nem tudom, hol volt pont Fidesz-propaganda, de ne menjünk bele, mert ezek terminológiai kérdések, hogy mit tekint az olvasó, vagy te vagy én Fidesz-propagandának.

– Mondjuk, amikor Ukrajna felelősségét feszegetik az orosz–ukrán háborúban?

– Nem tudom, hogy volt ilyen. Most nem akarok bemenni tételszerűen, megnézhetjük az előadásban. A nyilvános előadásoknál az volt a szándék, hogy olyan előadókat vagy olyan témákat hozzunk, amit mások nem hoznak. Egyeztetünk intézményekkel, oktatási intézményekkel, mert semmi lényege nincsen, hogy mi versenytársai legyünk egy olyan kínálati térnek, amit mások biztosítanak. Covid után tudtak elindulni a nyilvános események. Nekünk fontos volt, hogy azok a központok, amik létrejönnek a városokban, legyenek olyan pontok, ahol be tudnak kapcsolódni olyan emberek is az MCC életébe, akik nem kimondottan ahhoz a korosztályhoz tartoznak, akiket megszólít maga az oktatási program. Legyenek itt beszélgetések, legyenek témák feldolgozva, és az teljesen magától

értetődő volt, hogy olyan embereket könnyen meg tudtunk szólítani, akik az akadémiai közösségben az MCC-nek része. Az az elképzelés, hogy egyre több nemzetközi előadó jöjjön el ide. Ha nem lenne ez az MCC-s kapcsolódás, valószínűleg Kolozsvárra vagy Csíkszeredába nem jutna el, de érdekelheti az adott közeget, várost, az ottani lakosokat, hogy ő mit mond. Most indult el ez a folyamat, és voltak olyan egyedi kezdeményezések is, amikor mi dolgoztunk fel egy témát, például a romakérdés egy ilyen történet volt.

Ott van az MCC-nek is egy adott típusú tudása. Az világos volt mindenki számára, hogy az erdélyi, magyarul beszélő romák, vagy magukat magyarnak valló romák egy sokkal összetettebb, egy teljesen más típusú közeg. És akkor volt ilyen beszélgetés összehozva. Hamlet kérdéskörében, amikor sikerült összehozni egy beszélgetést, pont jó volt, hogy volt egy MCC-s vendégoktató is, aki ezzel foglalkozik. Volt egy román oktató is, aki szívesen eljött erről vitatkozni, volt Tompa Gábor is, Visky, és kialakult egy ilyen beszélgetés. És volt a történetnek egy olyan része is, amikor oktatók jöttek, és feldolgoztak egy adott témát vagy területet.

– Beszéljünk egy kicsit ezekről a központokról, amelyek a többi erdélyi városban működnek. Hét vagy nyolc ilyen központ van. Arra szeretnék rákérdezni, hogy azok a helyszínek, ahol működik az MCC, mennyire saját helyszínek, tehát saját tulajdonú épületek, mennyire bérelt termek. Hogy álltok ezzel a helyzettel? Itt nyolc.

– Erdélyben nyolc helyszínen működik az MCC. Székelyudvarhelyen és Kolozsváron voltak a középiskolás hétvégi alkalmak, szóval ez volt az a két helyszín, ahová a Középiskolás Program kötődött. Kolozsváron minden képzési program megtalálható, illetve kellett keresni olyan helyszíneket, amelyek lefedik az erdélyi magyar oktatási hálót, az erdélyi magyar közösséget. Ennek alapján lettek kiválasztva ezek a helyszínek, ahol egy-egy képzési központot létrehoztunk. Sepsiszentgyörgy, Csíkszereda és Vásárhely a székelyföldi részt fedi le. Brassóban is könnyű elérni Szentgyörgyre, szóval ezeket a gócpontokat kerestük meg, hogy hol van hozzávetőlegesen legalább másfél órányira egy oktatási központ, hogy egy szülő, ha úgy dönt, hogy a gyermekét be szeretné hozni MCC-központba, akkor az lehetőleg másfél óra távolságra legyen kocsival.

Tudom, Magyarországon ez rettentő nagy utazási időt jelent, de mivel Erdély 103 ezer négyzetkilométer, ez sajnos nálunk nem olyan óriási távolság. A középiskolák esetén ezekben a nagyvárosokban vannak a legjobb gimnáziumok, több mint a fele az iskoláknak ebben a hét városban működik. Bánság, mivel földrajzilag nagyon távol van, ott merült fel, hogy jöjjön létre egy olyan központ, amely az ottani magyar diákokat meg tudja szólítani, és így esett Aradra a választás. A dél-erdélyi szórványban, Fehér megyében ott van Nagyenyed, az most egy órára van Kolozsvárról, meg alapból a Fehér megyei magyarság inkább az északi részen él. Beszterce megyében inkább Bethlen, Déce környékén élnek, szóval így kevésbé tudunk ott dolgozni. Észak-Erdélyben Nagybánya Szatmárhoz közel van. Szeben megyében Medgyes meg Brassó közel van egy-egy központhoz.

Nehéz arról beszélni, hogy már nincs nagy diáklétszám ezekben a romániai viszonylatban nagyvárosokban, mint például Brassó. Arad az a pont, ami a földrajzi lefedettség miatt került fel a térképre, és így a Zsil-völgyét és Hunyad megyét leszámítva szinte mindenhol (persze még Bukarestben is ott az Ady) elérhető a Fiatal Tehetség Program. A Középiskolás Programban nincsenek ilyen földrajzi gátak, vannak klubdelutánok, amikor be tudnak jönni a központba a diákok vagy a nyelvoktatás, ebben okozhat a földrajzi távolság gátat, de a középiskolások mobilisabbak, szóval rengeteg esetben Brassóból beutaznak Szentgyörgyre a foglalkozásra. Az 5–8-as programban

merült fel, hogy hol legyen. 2021-ben ezeknek a központoknak indulásra készen kellett állniuk, és olyan tereket kellett kialakítani, ahol be tudjuk rendezni a Fiatal Tehetség Programnak a tantermeit, amelyeknek az a lényege, hogy csapatban tudjanak dolgozni a diákok. Az asztalok például mobilisak, össze lehet őket tolni vagy igény szerint átrendezni. A természettudományi kísérleteknél rengeteg eszköz kell ahhoz, hogy kísérleteket tudjanak végezni, robotikában is programoznak, szóval ezek mind olyan foglalkozások, ami mellé eszköztárat is kell rendelni. A szeptemberi indulásra meg kellett találni olyan helyszíneket, ahol ezeket a programokat el tudjuk indítani. Erdélyben mindenhol bérlemények formájában kaptuk meg azokat az ingatlanokat, ahol ezeket meg tudtuk szervezni, be tudtuk rendezni. Vannak itt szerencsésebb esetek, például Nagyvárad, ahol egy egykori oktatási intézmény épületébe költöztünk be, ami az oktatáshoz kézenfekvő helyszín. De van, ahol (mint például itt Kolozsváron is) egy másféle funkcióval rendelkező épületbe kellett beköltözni. Jelen pillanatban mindegyik helyszínen, ahol képzési központ van, ahol nyilvános előadást, klubdélutánt, foglalkozást tartunk, vagy a munkatársak végzik a munkájukat, az bérleményben van.

– Értem, tehát nincs saját ingatlana Erdélyben az MCC-nek. Mekkora a személyzete? Hány alkalmazottal rendelkezik az erdélyi rész?

– Ez két csomagból épül fel. Van egy oktatói gárda, aki kurzusokat vagy nyelvórákat tart. Nem állandó, részmunkaidős alkalmazottak, az adott kurzust vagy az adott nyelvkurzust tartják meg. Például aki nyelvoktatással foglalkozik, van, akivel szorosabb az együttműködés, már több csoportban is oktatnak.

– Úgy értem, hogy nem munkakönyves MCC-s.

– Ez munkakönyves, csak hogy nem teljes állás, nem 8 órás feladatot végez. Esete válogatja, hogy ki milyen formában van, de van olyan nyelvoktató, aki munkakönyves, és óraszámossal oktat, van olyan oktató, akit nyelviskolán keresztül bíz meg az MCC. Szóval egy színes paletta, hogy kivel milyen formában zajlik. Például van olyan nyelviskola, akit megkerestünk, hogy biztosítson oktatót, és ott nem az oktatóval szerződünk le, hanem a nyelviskolával. Több mint 100-200 fő között mozog az az oktatói gárda, amely alkalomadtán vagy rendszeresen valamilyen típusú oktatást biztosít az MCC-ben valamelyik oktatási programban. Illetve van egy hatvanegynéhány fős csapat, aki az oktatásszervezéssel foglalkozik, ez az egyik része, illetve a háttérmunkát, az adminisztrációt végzi. Említettem már az interjú elején, hogy ez egy külön jogi entitás, ami azt jelenti, hogy ennek van egy könyvelése, itt a bérszámfejtést el kell végezni, szóval vannak olyan adminisztratív feladatok is, illetve a betanító oktatóknak is van egy olyan adminisztratív munka, amit el kell végezni. Központilag ez itt Kolozsváron van.

Kolozsváron van olyan csapat, aki a háttérmunkával, adminisztrációval foglalkozik, akár kommunikációval. A többi helyszínen oktatásszervezési kollégák vannak. Jelen pillanatban ez úgy épül fel, hogy mindegyik helyszínen van egy olyan kolléga, aki a Fiatal Tehetség Programmal foglalkozik, van egy félnormás kolléga, aki segíti az ő munkáját – ez főleg azért, hogy most már két-három csoport van egy helyszínen –, hogy váltani is tudják egymást, illetve van egy olyan kolléga, aki a Középiskolás Programmal foglalkozik.

– Az Egyetemi Program csak Kolozsváron működik?

– Az Egyetemi Program csak Kolozsváron van. A felsőoktatásban részt vevő magyar hallgatók mintegy 60%-a ide jön egyetemre, kimondottan azok, akik nappali oktatásban vesznek részt. Nekünk ez nehézséget is okozott, megtalálni olyan diákokat, akik nem magyar nyelvű képzésen vesznek részt. Ez is például fontos szempont volt, hogy itt minden olyan tehetséges diák be tudjon kerülni, akinek az MCC tud adni valamit. Ebben is azon dolgoztunk, hogy a középiskolákon keresztül, illetve az MCC-s középiskolás diákokon keresztül kerestük meg azokat a hallgatókat, akik Kolozsvárra jönnek. Nagyon sok tehetséges hallgató van, aki például angol nyelvű műszaki képzésre iratkozik be, attól függetlenül, hogy ez akár magyarul is rendelkezésre állna Vásárhelyen. Nagyon sokan Kolozsvárra jönnek egyetemre, és nemcsak a Babeş–Bolyai magyar nyelvű képzéseire, hanem sok esetben angol vagy román nyelvű képzésre iratkoznak. Így sikerült az elmúlt évben rengeteg olyan fiataalt is megtalálni, aki mondjuk agrár és állatorvosi egyetemen van, műszaki oktatásban van, és felvételizett az MCC-be. Ez nekünk nagyon fontos szempont volt, hogy ne csak abból az intézményi hálóból érkezzenek diákok, ami alapból is erős, ahova alapból is eljutnak információk. Feltételeztük, hogy nagyon jó diákok például műszakira iratkoznak be, és most is több olyan hallgatónk van, aki például informatikát tanul angol nyelven.

– Kérhetek utólag egy ilyen listát a diákokról, hogy ki honnan jött?

– Ilyen típusú kimutatásunk van, hogy honnan történt a felvétel, és milyen egyetemre jár. Azt is láttuk, végigmenve a történetén az MCC-nek, hogy a határ menti régióban az MCC, ez a típusú szerveződés nem volt jelen, ott például sokkal kevesebb a diákunk úgy a Középiskolás Programban, mint az Egyetemi Programban. Erre is külön odafigyeltünk az elmúlt évben a felvételek esetén, hogy a határ menti régióba minél több helyre jussunk el. Nagyon fontos szempont, hogy a váradi vagy a szatmári iskolákban a kolozsvári Egyetemi Program mutatkozik be, nem a debreceni Egyetemi Program. Az ellen nem tudunk tenni, hogy a Debreceni Egyetem közben online fizetett hirdetésben hirdeti magát, meg Debrecen egy órára van Nagyváradtól. Ha kérünk egy kimutatást, nagyon nagy az a létszám, nagyon sok jó diák, tehetséges diák a határ menti régióból Magyarországra iratkozik. Oda például a debreceni központ nem jön át magát hirdetni vagy reklámozni.

– Van egy ilyen egyezés az MCC-n belül?

– Persze. Az erdélyi MCC-vel a kolozsvári működés foglalkozik. Sajnos februárban mi látjuk, hogy ki iratkozott be Magyarországra. Ha valaki elmegy Magyarországra egyetemre, és nem felvételizik Kolozsvárra, én bátorítom, hogy jelentkezzen MCC-be vagy Budapestre vagy máshol. Tudok erdélyi diákokról, akik az MCC-nek részesei vagy felvételiztek. Sajnos itt van egy verseny, és sok eltolódás van a működésben, mert nálunk az egyetem teljesen máskor kezdődik, mint Magyarországon, a magyarországi felvételi februárban zárul le. A kolozsvári egyetemek szerencsére most már elindultak ősszel toborozni, mert egy 12.-es, aki Magyarországon tanul tovább, az valószínűleg nem május-júliusban dönti el, mert akkor már nem tud felvételizni, hanem ő már ezt eldönti a 12. osztály első félévében.

Mi is foglalkozunk azzal, hogy lehetőleg már a 11.-es diákoknak mutassák be az Egyetemi Programos diákjaink az Egyetemi Programot. Mert aki már felvételizett Magyarországra, annak most hiába jövünk mi egy plusz kínálattal, már kitöltötte a jelentkezési lapot, kifizette az adott összeget, valószínűleg ezt már magában eldöntötte, hogy hová iratkozik. Erre időben kell odafigyelni. Én

nagyon kíváncsi vagyok a mostani beiratkozásra, hiszen szoftuk figyelni, hogy hányan és hova iratkoznak be, vagy magyar tagozatra mennyien iratkoznak be. Tavaly márciusban még Covid volt, szóval amikor a diákok eldöntötték, hogy hova iratkoznak, az még a koronavírushoz köthető döntés, ergo azt jelentette, hogy Budapesten például lehetett bulizni, lehetett kocsmázni, Kolozsváron még nem lehetett. Szerintem a döntések között ez is közrejátszik, hogy mennyire tudod szabadon megélni ezt a három évet. Teljesen megértem a fiatalokat. Azért feljönni Kolozsvárra, hogy te otthon maradvá online tanuljál, biztos sok diákot arra sarkallt, hogy akkor inkább elmegy Magyarországra, mert ott a diákéveket meg lehet élni. Sok diák elmondta, hogy nem szeretné, ha a diákéveit egy képernyő előtt tölti. Voltak tavaly is diáknápok, meg egy csomó esemény, nyáron újra elindult az élet, Kolozsváron is érződik, hogy mekkora pezsgés van. Néha ez is szokott hatni az osztályközösségnek a döntésére. Azt látjuk, ha valaki elmegy Angliába, egy-kettő esetleg követi, szóval van az osztályokban egy ilyen döntési irány, hogy egy valaki tudja befolyásolni a többi. Ha az osztálynak a nagy része Kolozsvárra készül egyetemre, akkor sokkal többen úgy döntöttek, hogy na jó, akkor mégis.

– Meg kell találni a vezéregyéniséget is, azt is meggyőzni.

– Ez így van. Reméljük, hogy azokon az MCC-s középiskolásokon keresztül, akikkel mi találkozunk, kapcsolatban vagyunk, sikerül egy-két ilyen egyént is megfogni. Arra oda szoftunk figyelni, ha a létszám nem túl nagy, hogy lehetőleg itt legyenek a kollégiumban, itt legyen a foglalkozás, meg találkozzon egyetemistával. Vannak olyan egyetemisták, akik vitaklubot szerveznek a középiskolásoknak a saját városukban. Szóval van egy olyan kapcsolódási pont, ahol el tudnak beszélgetni, hogy mi vár rájuk. Ebben a versenyben ez is egy csomag, amit mi tudunk adni a döntéshez. Mi azt szoftuk mondani, hogy a közoktatást meg az egyetemi oktatást is kiegészítjük. Tisztában vagyunk azzal, hogy a csomagban még vannak más tényezők. Vannak nagyon jó kolozsvári szakok, amelyek szerintem az MCC-vel kiegészülve nagyon jó csomagot adnak a diáknak. Annak is tudatában vagyok, hogy a szülőknél az is egy fontos tényező, hogy mennyibe kerülnek a lakásbérleti díjak, vagy milyen költséges Kolozsváron lenni. Az MCC a kollégiumával tud adni egy olyan extrát, hogy a diák nem kell diákmunkát vállaljon, hanem az idejét akár tanulásra tudja fordítani, és a szülőnek sem teher ez.

– Kapnak ösztöndíjat is az MCC-s diákok?

– Aki elvégzett egy félévet, az a tanulmányai vagy az érdemei alapján kap. Ez változó annak függvényében, hogy hány kurzuson vettél részt, vannak diákprojektek, amikor ők kell szervezzenek egy olyan programot, ami a közösségüknek szól, és ott is különböző feladatokat lehet vállalni. Számít, hogy milyen tanulmányokat, milyen tantárgyakat teljesítettek, ennek alapján van egy eléggé széles intervallum.

– Mekkora az összege az ösztöndíjnak?

– Azt hiszem 700 lej az ösztöndíjalap, ha jól tudom, és ez változik, szóval lehet kevesebb is, ha nem vettél részt mondjuk egy nyelvórán, akkor ebből lejön. Ha több tevékenységen vettél részt, akkor lehet több is, de súlyozva van az összegyűjtött pontok alapján. Szóval minden diáknak egy egyéni

ösztöndíj van megállapítva a végén. Ellentétben a felsőoktatással, ahol a sávok vannak, szóval ott van az érdemösztöndíj, a tanulmányi ösztöndíj, meg a szociális, ami egy külön kategória.

– **Tudnál nagyságrendeket mondani, ami az MCC-nek a költségvetését illeti?**

– Kétfélmillió plusz euróval fogjuk zárni a 2022-es évet.

– **A különböző programok között ez hogyan oszlik meg? Ebből a keretből mennyi megy el az általános iskolára, mennyi a közép, és mennyi az Egyetemi Programra?**

– Ezt meg tudjuk nézni, és el tudjuk küldeni. Nem tudom ezt most százalékosan megmondani, mert van az ingatlanfenntartás, az alkalmazotti keret... Ezek csomagban vannak, és általában úgy jelennek meg, hogy milyen programhoz köthető költségek vannak, de arányaiban ezt meg tudjuk nézni, vagy így is tudjuk arányosítani, hogy ki hogy vesz részt. Az adminisztráció az egy külön történet.

– **Még egyetlen dologra szeretném, ha reflektálnál. Biztos, hogy olvastad a Transtelexen Kiss Tamásnak és Tórá Tibornak azt a válaszát, amelyet Székely Istvánnak az eszmefuttatására írtak. A Székelyé a Maszolon jelent meg, és arról szólt, hogy hogyan tervezze újra magát az erdélyi politikai közösség, és erre született meg Tórának és Kiss Tamásnak a válasza, amelyben egy rövid gondolat erejéig az MCC-ről is megemlékeznek, ahol azt írják, hogy a Fidesz elitképző iskolájáról van szó, amely nemcsak a politikai vezetéshez és politikacsináláshoz szükséges kompetenciákat, hanem helyenként szélsőjobboldaliba hajló támpontokat is szolgáltat a világ értelmezéséhez? Te ezt helyénvalónak találod?**

– Ez egy cikksorozatnak volt a folyamata az erdélyi magyarság útkereséséről. Úgy érzem, most nem az erdélyi magyarság útkereséséről beszélgetünk. Most azzal kezdtük, hogy készül egy összefoglaló anyag, hogy mivel foglalkozik az MCC, és szerintem ezt válasznak is tekinthetjük. Majd az olvasó vagy a szerkesztő – esetünkben te, ha te fogod ezt az anyagot teljességében összeállítani – ebben választ kaphat, hogy ez az állítás igaz-e, vagy ezt miként látja. Ott az erdélyi magyarságról volt szó, és sok más kérdés meg volt említve. Én nem ezeket a terminológiákat használnám. Mit emeltél ki?

– **A Fidesz elitképző iskolája.**

– Igen, ezen nagyon hosszan lehet beszélni, hogy melyik terminológia alatt ki mit ért. Esetünkben egy véleménycikkéről van szó. Nem tudom, hogy Kiss Tamás vagy Tórá Tibor hogy értették, de szerintem ebből az anyagból, ami most készül, el lehet dönteni, hogy ez az, vagy nem az. Én szívesen olvasok ilyen típusú anyagokat, az erdélyi magyar útkeresést. Éppen Csekének a Trianoni hófogságában könyvét olvastam legutóbb. Rengeteg ilyen útkeresés volt, és nagyon fontos, hogy ez közbeszéd tárgya legyen, sőt nagyon örvendek, ha a kurzusokon, amikor az erdélyiséget feldolgozunk, erről beszélünk. Vannak nagyon egyszerűen adott válaszok, és vannak nagyon szélsőséges válaszok is, amit a kommunizmusban adtak erre a történetre, hogy akkor itt valójában nincs is nemzet, és vannak komplex válaszok is, vannak jobboldali, baloldali válaszok is. Ebből jó, ha az emberek merítenek.

– Mennyire vagytok apolitikusak? Mennyire igyekeztek a politikát az MCC falain kívül hagyni, és mennyire tudjátok ezt megvalósítani, ha esetleg van egy ilyen törekvésetek?

– Van. Az MCC-nek vannak értékei. Ez megint egy ilyen dobozolás kérdése, hogy mit jelent az, hogy a politikát kívül hagyod, amikor egy Erdélyi Politikai Iskolát működtetünk együtt az RMDSZ-szel, a Magyar Ifjúsági Értekezlettel. Azért mondtam, hogy arról kéne beszélni, hogy terminológiailag mit értünk ebben a történetben. Tisztában vagyunk azzal, hogy hol van a szülőföldünk, melyik nemzetnek vagyunk a része. Szeretnénk, ha a diákok a szűkebb vagy tágabb környezetüknek alkotói vagy formázói legyenek. Ennek része a politika is egyébként. Az teljesen világos, hogy az MCC-ben vannak olyan vezetők vagy szereplők, akik az életük során szerepet vagy feladatot vállaltak akár politikában is. Én is egy ilyen szereplő vagyok, szóval én amikor belépek ebbe az irodába, az az ember is vagyok, aki ezt a feladatot is vállalta, de az az ember is, aki el tudja vezetni ezt az intézményt és működtetni, és tudja, hogy minek, mikor, hol van a helye és a kerete.